

4. Tema Ölçme ve Değerlendirme Ek Soruları

1 ve 2. soruları aşağıdaki metinden faydalananarak cevaplayınız.

Tiyatro denilen sanat, seyredilerek dinlenen bir konuşma sanatıdır. Seyircilerin günlük yaşayışına girmemiş ya da kullanıştaki yeri henüz kesin olarak belli olmamış bir söz oyun yazarını ürkütür. Hikâyecinin, romancının rahatlığı yoktur onda. Okuyucu seyirci kadar zalim değildir. Halbuki bir oyunun kaderi iki saat gibi kısa bir süre içinde belli olur. Seyirci denilen tiyatronun üçüncü adamı, oyun kuralına göre, içten içe sahnedeki konuşmaya katılır. Onun yadırgadığı bir söz, oyuncunun ağzında mutlaka bir çakıl gibidir.

1. Yazar seyirciyi neden “üçüncü adam” olarak tanımlamıştır? Düşüncelerinizi sözlü olarak açıklayınız.
2. “Onun yadırgadığı bir söz, oyuncunun ağzında mutlaka bir çakıl gibidir.” cümlesinde geçen “çakıl” sözcüğüyle anlatılmak istenen nedir?
 - A) Oyunun dilinin ağır olması
 - B) Seyircinin oyunu yönlendirmesi
 - C) Oyuncunun rolünü zorlaştırması
 - D) Seyircinin oyuna ilgisini kaybetmesi
 - E) Oyuncunun rahat ve doğal konuşması

3-5. soruları aşağıdaki metinden faydalananarak cevaplayınız.

İnsan yaşamı içinde, tiyatro olgusunun yerini doğru bir yolda saptayabilmek için her şeyden önce bu sanat dalının toplumdaki görevini açık ve seçik ortaya koymak gerekir. Çünkü tiyatro, bir arada, topluca yaşayan insanların -tek tek değil- yine topluca katıldıkları bir anlatım aracıdır. Bunun için de, edebiyat türlerinden daha değişik özellikler içerir. Tiyatro yapının doğması, yaşaması ve soluk alabilmesi için yüzlerce akla, yüzlerce duyuya ve yüzlerce anlayışa ve algılamaya yeteneğine seslenebilmesi zorunludur. Tiyatro olgusu ancak seyircinin tepkisi ile gerçekleşebilir. Ne var ki, tiyatronun görevi, seyirciye olan tek yanlı bir iletimle de tamamlanamaz. Tiyatronun bir yarım küresi olan sahne ile öteki yarım küresi olan seyirci arasında karşılıklı bir etki-tepki bağı aktif olarak kurulmuş olmalıdır. Bu aktif etki-tepki bağı ise seyircinin yaşamına bir şeyler katmakla anlam kazanır.

3. Tiyatroyu diğer edebiyat türlerinden ayıran özelliklerin neler olduğunu düşünüyorsunuz? Sözlü olarak açıklayınız.
4. Metinde tiyatrodaki aktif bağı “seyircinin yaşamına bir şeyler katmakla anlam kazanacağı” belirtilmiştir. Bu ifadeden ve ön bilgilerinizden faydalananarak tiyatronun toplumsal işlevini değerlendiren kısa bir yazı yazınız.

.....

.....

.....

5. Yazarın tiyatroya karşı genel tutumunu en iyi anlatan ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Seçici ve bağımsız
- B) Eleştirel ama umutlu
- C) Karamsar ama yapıcı
- D) Tarafsız ve akademik
- E) İlgisiz ama sanata bağlı

6 ve 7. soruları aşağıdaki metinden faydalananarak cevaplayınız.

SUSUZ YAZ

HASAN: Selamünaleyküm.

OSMAN: (Hafifçe tekrarlar.) Selamünaleyküm.

VELİ: (Soğuk) Aleykümselam.

ÖTEKİLER: (Mırıldanarak) Aleykümselam.

(Kısa sessizlik. Öncekilerle yeni gelenler arasında kısa bir süre sessiz bakışmalar.)

VELİ: (Havuzla, sonra Hasan Kocabaş'a bakarak) Oldu mu bu? Hasan Kocabaş.

HASAN: Olmayan ne var ki?

VELİ: Yaptığın doğru mu? Komşuluğa sığar mı?

HASAN: Hatam ne? Komşuluğa sığmayan ne ettim?

VELİ: Sana gelene kadar, senden başka, bugüne değin, aramızdan hepimizin ortak suyuna el atan oldu mu?

HASAN: Onun orası benim üstüme vazife mi?

ESMA: (Havayı yumuşatmaya çalışarak) Hasan oğlum, iyi diyorsun hoş diyorsun ya, bu ovanın bunca yıllık kurulmuş bir düzeni var. O düzeni korumak hepimizin borcu, hepimize vazife.

HASAN: Benim elimden gelen ne Esmâ Bacı? Suyun olanı bu.

HÜSEYİN: (Keserek) İyi diyorsun ya! Suyun olanı bu! Sana gelene kadar, senden önce, kimse havuz yaptırtıp suyu kendi bahçesine çevirmesini bilmez miydi? Bir havuz yap sen doldur, bir havuz yapsın senin altında tahtacı Safi doldursun, bir havuz yaptırsın Tahtacı Safi'nin altında Gökenceli Halil doldursun, aşağıda bizlere ne kalacak?

MUSA: Alt tarafı parmak kadar su! Önce kime?

HASAN: Aşılarım yetişti. Aşılama suyu başka nereden bulayım?

VELİ: Aşı yetiştirmeden önce onu düşünecektin! Sen suyun başına düştün diye, yeni yeni aşılık yetiştireceksin de, suyun alt başına düştük diye bizim bunca yıllık bahçeler yanacak, kuruyacak mı?

6. Bu parçada yaşanan temel çatışma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aşılama zamanlamasının yanlış planlanması
- B) Hasan'ın komşularıyla kişisel bir anlaşmazlık yaşaması
- C) Tarımda yeni yöntemler uygulanarak suyun idareli kullanılması
- D) Köylüler arasında suyun kullanım hakkı ve adil dağılımının tartışılması
- E) Köydeki eski düzenin tamamen ortadan kalkmasının oluşturduğu kargaşa

7. Kendinizi Hasan'ın komşularının yerine koyarak Hasan'ı, suyu paylaşmaya ikna edebilecek olumlu bir cümle yazınız.

.....

.....

8 ve 9. soruları aşağıdaki metinden faydalانarak cevaplayınız.

VERİM

Pencere önündeyim. Tül perde ardındayım.
Balkon, yerden yalandan yüksek bir balkon. Kış
balkonunda yaz kalabalığı. Sandalyeler masasız
ve üst üste. Kovalanmayan bir kedi ve kuyruğu
çiçeği solmuş üç saksı arasında.
Karşı cam gölgesinde yağmur.
Çocuk sesi yok, yağmur var.

8. Bu hikâyeye hâkim olan duygu nedir? Metinden örnekler vererek açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

9. Metinde okuyucunun zihninde tamamlaması gereken boşluklar bırakılmıştır. Bu anlatım tarzının okuyucu üzerindeki etkisi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

10 ve 11. soruları aşağıdaki metinden faydalانarak cevaplayınız.

Bilgelerin bir kısmı tiyatronun kökenini öykü anlatıcılığında aramışlardır. Öykü anlatmanın ve dinlemenin temel insani nitelikler olduğunu ileri sürmüşlerdir. Sonuç olarak, önce kişiselleştirme, aksiyon ve diyalogda bir anlatıcının kullanımıyla, daha sonra da her rolü farklı bir kişinin üstlenmesiyle, bir olayın (bir av, savaş ya da başka bir başarının) hatırlanışının özenle işlendiği bir gelişim örüntüsünü önerirler. O halde bu kurama göre dram ve tiyatro, özünü anlatma içgüdüsünden alır.

10. Günümüzde tiyatronun toplumdaki işlevini göz önünde bulundurarak "Dram ve tiyatro, özünü anlatma içgüdüsünden alır." görüşünü değerlendiren kısa bir paragraf yazınız.

.....

.....

.....

.....

11. Sizce bir toplumun kültürel belleğinde öykü anlatıcılığı mı yoksa tiyatro mu daha güçlü bir etkiye sahiptir? Görüşlerinizi gerekçeleriyle sözlü olarak açıklayınız.

EMEKLİ

Bir elinde bastonu, ötekinde boş bir file vardı. Sakalını önüne vermiş, dizleri titreye titreye yürüyordu. Yürümesi de pazarın kalabalığı içinde, birkaç adım atıp durmaktı. Her serginin önünde duruyor, derin bir soluk alıyor, sonra acılardan fırsat bulursa, satıcıya soruyordu:

“Kaça şu portakallar evlat?”

“Senin için yüz elliden, şunlar da iki liradan bey baba.”

“Güzel... güzel... İyi portakallar...”

Filesini koltuğunun altına kısıtıyor, cebini karıştırıyor; yine yürüyor, yine duruyordu: “Kaça şu elmaların kilosu evlat?”

“Senin için iki yirmi beşe olur bey baba!”

“Çok iyi, çok güzel elmalar...”

Yine yürüyordu... Yine duruyordu... Yürüyordu, duruyordu. Duruyordu, yürüyordu pazarın kaynaşan kalabalığı içinde...

12. Aşağıdaki yargılardan hangisi okuduğunuz küçürek hikâye için söylenemez?

- A) Olaylardan çok bir durum anlatılmıştır.
- B) Okuyucudan hikâyeyi tamamlaması beklenmiştir.
- C) Gereksiz ayrıntılardan arındırılmış kısa bir metindir.
- D) Kahramanların iç monologlarına geniş yer verilmiştir.
- E) Karakterin ruh hâli davranışları üzerinden yansıtılmıştır.

4. Tema Ölçme ve Değerlendirme Ek Soruları Cevap Anahtarı

1.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun, özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
2.	C
3.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun, özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
4.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun, özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
5.	B
6.	D
7.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun, özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
8.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun, özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
9.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun, özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
10.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun, özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
11.	Metinden faydalananarak öğrencilerin bağlama uygun, özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
12.	D